

muzeum
náhodská

KTERÝM SE NIKDO NEKLANÍ

Jiří Jan Oktavián Farský

➤ Jiří Jan Oktavián Farský (1935–2017)

Brněnský polyhistor. Zabýval se lingvistikou, ovládal mj. řečtinu, aramejštinu a hebrejštinu, kterou též vyučoval, a podílel se na vzniku českého ekumenického překladu Bible a jeho komentáře. Znalosti teologie a Bible uplatňoval v praxi jako duchovní Církve česko-bratrské evangelické. Orientoval se také v hudbě, ve fyzice, výpočetní technice a věnoval se i výtvarné činnosti.

Bratra Jiřího Farského jsem potkala až v poslední etapě jeho života, v důchodovém věku. Potkávali jsme se nejčastěji v brněnském Blahoslavově domě, přicházel nejen na evangelické bohoslužby, ale také pravidelně cvičit na klavír – tato drobná aktivita je pro mě odrazem jeho osobnosti: bratr Jiří Farský toho hodně dělal, dovedl a znal. Mnozí jsme však o šíři jeho záberu měli jen mlhavé ponětí, neměl ve zvyku se prosazovat či zviditelňovat.

Bratr Jiří se narodil 30. května 1935 v Brně, v rodině vysokoškolského profesora – snad i to se stalo předpokladem pro jeho pozdější zájem o řadu vědeckých a uměleckých disciplín. Absolvoval reálné gymnázium v Husovicích. Otec si přál, aby šel v jeho stopách a studoval na Vysoké škole zemědělské. Jiří si však vyvzdoroval studium přírodních věd na univerzitě Jana Evangelisty Purkyně, dnes znovu Masarykově univerzitě.

Ačkoliv si prý až do stáří dopisoval s láskou své mladosti, vlastní rodinu nezaložil. Podle svých přátel si však na život solitéra, jak tomu sám říkával, nestýskal, spíše naopak. Velikou pomocí,

nejen v péči o domácnost, mu byla jeho sestra Oktaviána. Pro její rodinu se Jiří stal důležitou mužskou postavou, laskavým a milovaným strýcem, který ovšem podle svých možností i obdarování suploval i jiné role.

Přesto, že nepocházel z evangelického prostředí, Boží oslovení a jeho cesta víry ho do evangelické církve přivedly. Pracoval jako presbyter ve sboru v Husovicích, účastnil se tu ekumenických biblických setkání, řadu lidí navštěvoval a různě je podporoval. Díky své lásce k jazykům si osvojil hebrejštinu, aramejštinu a řečtinu, účastnil se práce na ekumenickém překladu Bible a pomáhal jej komentovat. V roce 1986 byl ordinován za jáhna, v devadesátých letech pak vystudoval dálkově evangelickou teologickou fakultu, spolupracoval s Českou biblickou společností. Stejně jako v ostatních oblastech svého zájmu, stál i ve věcech víry a církve široce rozkročen – měl řadu přátel v domácí i zahraniční ekumeně, zpíval v mužském katolickém sboru, později v evangelickém pěveckém sboru Cantate Domino.

Není snadné obsáhnout do slov celou osobnost bratra Jiřího. Byl mimo jiné přírodovědec, výtvarník, kazatel, hudebník, jazykovědec, pravidelně sportoval, měl řadu přátel, dovedl být tolerantní k názorům a pohledům jiných. Jeho známí na něj vzpomínají jako na člověka čistého srdce, laskavě řečeno trochu Dona Quijota a trochu Františka z Assisi. Jiří Farský zemřel ke konci roku 2017 ve věku nedožitých 83 let.

Saša Jacobea

➤ **Obrazový zápisník z let 1960–1962**

V té době mnozí vysoce postavení lidé hovořovali o vládě dělnické třídy. Z těchto vysoce postavených opět mnozí však nepovažovali dělníka za svého bližního. A tak trochu z fanfaronství veden příkladem přítele z vysokoškolských studií, básníka Karla Hory, povzbuzován spisovatelkou dvojicí Vladimíra Janovice a Aleny Wagnerové, jsem nastoupil práci jako stavební dělník na stavbě továrny u města Hranic; kromě nejistoty vzal jsem si s sebou jen náčrtník a malířský stojan.

Tak vznikl obrazový zápisník, přibližně z let 1960–1962, zvláště z posledního období, kdy jsem strávil celý rok u Hranic na stavbě továrny, takzvané eternitky v těsné blízkosti hranické cementárny a cihelny. Kreslil jsem uhlem a rudkou hlavně přátele a kamarády, převážně stavební dělníky a dělnice, učně a také další lidi rozdílných údělů a rozdílného stáří, se kterými jsem se v tomto období setkával. Malby temperou a olejem zobrazují prostředí, ve kterém tito lidé spolu se mnou žili.

STAVEBNÍ DÉLNÍKY lze zhruba rozdělit do dvou skupin. Na dělníky vyučené, řemeslníky i nádeníky, jejichž profese trvá po celý život, a na ty, které k dělnické profesi přivedl proti jejich vůli osud. Jedno bylo společné: autorita mistra, poslušnost partákovi a společné uskutečnění plánu díla, přicházejícího odjinud s nadějí, že tím poslouží jiným.

ARCHITEKT vymýšlí své dílo. Ctí, morálkou i odměnou dělníka je být při tomto díle za všech okolností od začátku do konce. V tomto případě zůstává dodnes prastarým vzorem cti každého člověka.

Jinými slovy: Jako žena rodí dítě svému muži a syna státu, jako Maria ve svém ponížení rodila, vychovala Syna člověka nikoli jen sobě samé, ale i všem ostatním dobrým i zlým, Bohu, který si ho vzal, tak i dělník tvoří díla druhým, tak umělec, vědec, filosof i žurnalista se jako dělníci učí žít, aby sloužili pravdě, jež k nim přichází i tehdy, kdy ji nikdo z nich nečeká, protože je samé soudí a neodkladně žádá změnu.

Z **THEOLOGICKÉHO STUDIA** jsem vyrozuměl, že evangelia kladou úctu k bližnímu na mnohem vyšší úroveň, než jsme zvyklí. Stačí předpokládat nezpochybnitelnou jednotu mezi všemi živými a dospějeme ke stejnému požadavku i potřebě vzájemné úcty. Stačí si posloužit textem z Ježíšova kázání na hoře:

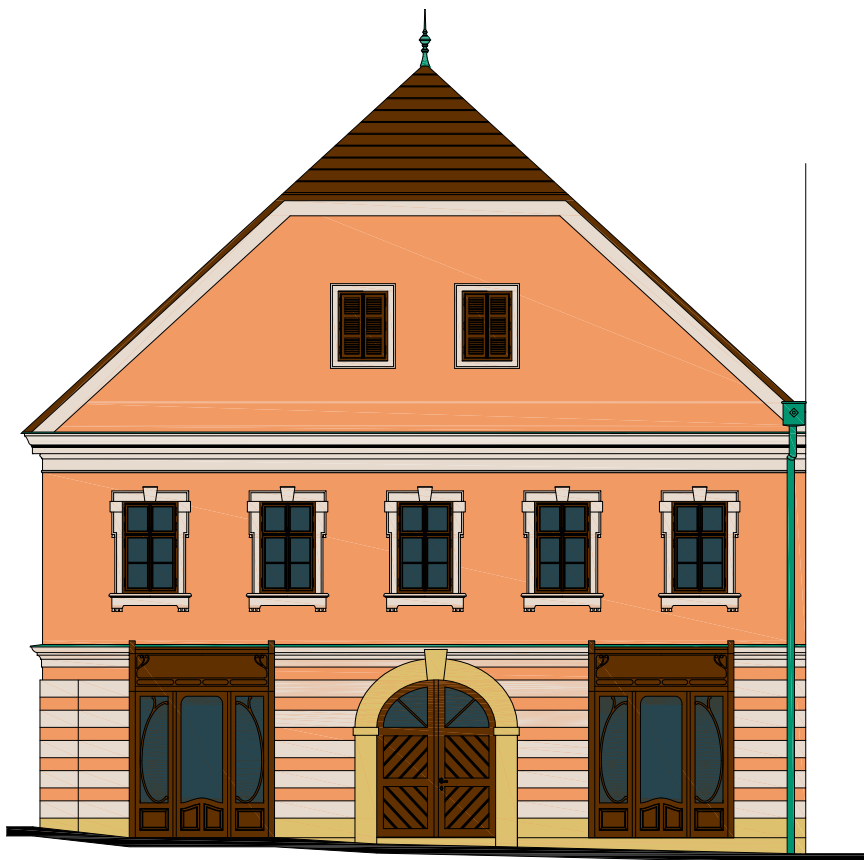
Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: „Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu.“ Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu; kdo snižuje svého bratra, bude vydán radě; a kdo svého bratra zatracuje, propadne ohnivému peklu. (Mt 5,21–22)

Onu souvislost mezi vděčností a nadějí v prostoru úcty k Bohu vyjádřil Rabí Saul a římský občan jménem Pavel následujícím postojem k tomu, co nás spojuje:

Žijeme-li, žijeme Pánu, umíráme-li, umíráme Pánu. Ať žijeme, ať umíráme, patříme Pánu. Vždyť proto Kristus umřel i ožil. (Ř 14,8–9)

Jiří Farský

Farského obrazový zápisník je k vidění v náchodském Broučkově domě od 29. března do 31. května 2019.

0 1 2 3 4 5M

Varianta návrhu obnovy
jihozápadního průčelí
Broučkova domu
(Ing. M. Kudrnovský)

Krátce z muzea

Rok 2018 proběhl ve znamení osmičkových výročí. Naše muzeum k nim v Náchodě, Hronově a Polici nad Metují připravilo výstavy, které reflektovaly dějinné mezníky 1918, 1938, 1948 a 1968. Součástí byla také ojedinělá a neustále rozšiřovaná expozice figurek vojáčků československé armády od vitálního devadesátíka Lubora Šušlíka. Doprovodný program pro školu navštívilo přes tři sta žáků.

Mezinárodní den archeologie, do něhož se 20. října 2018 poprvé zapojilo i Muzeum Náchodska, zaznamenal úspěch a více než stovku návštěvníků. Na šesti stanovištích si vyzkoušeli výrobu šperků z drátků, modelování sošek, pravěkou malbu, barvení a lepení keramických střepů, archeologický výzkum na pískovišti i antropologický výzkum. K tomu čtyři odborné přednášky. Věříme, že se 19. října 2019 opět setkáme.

V adventním čase představovala příjemné zastavení výstava betlémů. Historické betlémy z muzejních sbírek v Broučkově domě tvořily protějšek autorových betlémů Lubomíra Zemana a Milana Jíchy prezentovaných ve výstavní síni. V rámci vernisáže této výstavy, při níž jsme se ocitli na hranici kapacity výstavní síně (zájem projevilo 130 návštěvníků), mohli příchozí ochutnat a ohodnotit nejlepší vánočku.

Polická Dřevěnka zaznamenala rekordní návštěvnost. Na řemeslný pohyblivý betlém Zdeňka Farského, jehož výrobou strávil autor čtyři roky života, se přišlo podívat bezmála čtyři tisíce lidí! Jednalo se o jeho první

a zároveň poslední veřejnou prezentaci, neboť po skončení výstavy byl předán soukromému sběrateli.

Jiráskovo muzeum v podkroví Jiráskova divadla v Hronově mění svou tvář. Jeho nová správkyňe Drahomíra Večeřová začala s vyklížením části letité expozice. Vznikne důstojný výstavní prostor, v němž se bude snoubit prvorepubliková architektura s moderními výstavními postupy.

Kolem Pevnosti Dobrošov je živo. Čekáme na výsledek posledního výběrového řízení na dodavatele stavby zajišťovaného Královéhradeckým krajem. V případě, že dodavatel nebude vybrán, musí zpřístupnění předcházet důkladná bezpečnostní revize. Pozornost vyžaduje nevyhovující elektroinstalace hlavního objektu a kanalizace.

Od března 2019 jsme zařadili do programu Muzejní sedánky. V dubnu bude tématem generál Laudon (Mgr. J. Tůma), v červnu Dobrošov (Bc. M. Měřínský), v červenci dovolená za socialismu (Mgr. B. Libřická), v srpnu nové poznatky o policejním radovi Chudobovi (PhDr. V. Sádlo).

Na podzim 2018 došlo k odloupení části omítky na Broučkově domě. Událost podnítila prošetření statiky budovy, při kterém se zjistily poměrně vážné nedostatky. Vedení muzea na situaci reaguje komplexně, projektem celkové obnovy tohoto památkově chráněného domu. S návrhem vás seznámí projektant Ing. M. Kudrnovský na jednom z Muzejních sedánek, 3. května 2019 od 17 hodin.

➤ Ohlédnutí za výstavou porcelánu

Ve výstavní síni Muzea Náchodska byla od února do konce března 2019 k vidění výstava věnovaná porcelánu. Přestože v tomto kraji porcelánky na výrobu užitného porcelánu nebyly a nejznámější karlovarské jsou od Náchoda daleko, má porcelánové výrobky doma prakticky každý. Stejně tak je tomu i v depozitářích muzea.

Porcelán se vyznačuje bílou barvou, průsvitným střepek a vysokou mechanickou odolností. V dnešní době je běžně dostupný. V minulosti tomu tak nebylo, neboť byl velmi drahý. První zmínky o něm přivezl z Číny do Evropy Marco Polo koncem 13. století. Dovážené výrobky vzbudily velký zájem, který rozpoutal snahu o vlastní výrobu porcelánu. Složení porcelánové hmoty a technologie výroby však byla Čínou pečlivě střežena. Dnes už suroviny a technologie nejsou žádným tajemstvím, avšak i v současné době představuje výroba porcelánu finančně náročný proces, s nímž se nelze úplně běžně seznámit. Právě proto hlavní myšlenkou výstavy bylo přiblížit veřejnosti náročnost výroby porcelánu.

V její první části se návštěvník mohl seznámit s tím, z kolika kroků se výroba skládá, jaké se používají materiály a kolik pracovní síly se za výrobkem skrývá. Právě složitý technologický postup má za následek vyšší cenu, kvůli které jsou před porcelánovými výrobky upřednostňovány ty z pórovitých keramických hmot. Návštěvnost a zájem médií ovšem ukázaly, že porcelán není ustupujícím materiálem, ale stále oblíbeným zbožím. Lidé nosili své porcelánové šálky a hledali, jestli je značka daného výrobku na výstavě zmíněna.

Možnost návštěvy využily i odborné školy, kroužky keramiků a kluby seniorů. Velký zájem vzbudila samotná výroba odléváním do sádrové formy a přiblížení technologie výroby originálního cibulového dekoru.

K výstavě byly připraveny doprovodné programy v podobě komentovaných prohlídek, soutěž pro děti o nápaditý dekor a dílna na dekoraci porcelánu. Komentované prohlídky byly cíleně zaměřeny na technologii výroby. I přes názorné zobrazení a podrobné textové panely je pochopení výroby obtížnější a některé důležité nebo zajímavé informace nemusí návštěvník vždy postřehnout.

Potřeba toto téma zprostředkovat osobně se potvrdila, během prohlídky bylo zodpovězeno nemálo věcných dotazů. Ty se týkaly hlavně praktické výroby hrníčku (jak v něm vzniká při odlévání dutina?), poznání originálního „cibuláku“ a identifikace značek jednotlivých českých porcelánek. Dílna zaměřená na dekoraci porcelánu oslovila všechny věkové kategorie. Zajímavá měla být hlavně pro dospělé, ale užily si ji i děti, které ve spolupráci s rodiči vyrobily krásné dekory. Ač se jednalo o časově náročnou akci (účastníci strávili nad svými návrhy, mícháním barvy a následným malováním různými technikami bezmála čtyři hodiny), využili všichni nabízené množství připraveného materiálu a dva hrníčky a tři talířky vyzdobili podle své fantazie. Hotové výrobky se po vysušení barvy vypálily v elektrické peci tak, aby je jejich tvůrci mohli běžně používat.

Veronika Kumstová

Autor s obrazem *Osamocení*
(2009)

Muzeum Náchodska 2019

Broučkův dům – stálá expozice

Masarykovo náměstí 18, 547 01 Náchod

Otevírací doba: úterý–neděle
9.00–12.00, 13.00–17.00

Výstavy: **KTERÝM SE NIKDO NEKLANÍ, Jiří Jan Oktavián Farský** (28. III.–31. V. 2019), **Tužme se! 150 let Sokola v Náchodě** (7. VI.–29. IX. 2019)

Výstavní síň Náchod

Týrsova ulice 247, 547 01 Náchod

Otevírací doba v době výstav: úterý–neděle
9.00–12.00, 13.00–17.00

Výstavy: **Náchodské výtvarné jaro – autor-ská výstava Jaroslav Jošt** (5. IV.–5. V. 2019), **Obrazy Jiřího Kaufmana** (10. V.–9. VI. 2019), **Hurá léto! Dovolená za socialismu** (21. VI.–1. IX. 2019), vernisáž 20. VI. v 17.00, bohatý doprovodný program v průběhu výstavy (přednášky, performance na náchodském náměstí)

Stará radnice – ředitelství muzea

Masarykovo náměstí 1, 547 01 Náchod

Akce: **Muzejní sedánky** (každou první středu v měsíci od 17.00, v květnu se z důvodu státního svátku sedánek přesouvá na pátek 3. V.), besedy na různá témata, přednášková místnost, **Velikonoční dílna** (13. IV. 2019, 9.00–14.00), přednášková místnost, vstupné 45,- Kč

Pevnost Dobrošov

Dobrošov u Náchoda, 549 21 Česká Čermná

Z důvodu rekonstrukce se plánuje uzavření pevnosti, návštěvu ověřte na webu nebo na tel.: +420 724 120 498

Akce: **Festival zážitků** (návštěvníci v roli obránců pevnosti: 1., 15. a 29. VII., 12. a 26. VIII.; návštěvníci v roli útočníků: 8. a 22. VII., 5. a 19. VIII., vždy 10.00–12.00) – za jakéhokoli počasí, vstup zdarma

Jiráskovo divadlo a museum

Nám. Čs. armády 500, 549 31 Hronov

Otevírací doba: květen, pátek–neděle; červen–září, úterý–neděle; říjen, sobota–neděle 9.00–12.00, 13.00–16.30, nebo na objednání; možnost komentované prohlídky

Výstavy: **Děti nepřátel Říše** (17. V.–30. VI. 2019), **Náchodsko a Hronov 1939** (12. VII.–18. VIII. 2019), **Hronov v pohybu** (23. VIII.–28. X. 2019)

Jiráskův rodný domek

Jiráskova ulice 90, 549 31 Hronov

Otevírací doba: květen, pátek–neděle; červen–září, úterý–neděle; říjen, sobota–neděle 9.00–12.00, 13.00–16.30, nebo na objednání

Akce: **Velikonoce v Jiráskově rodném domku** (19.–20. IV. 2019 od 9.00) **Dílnička v Jiráskově rodném domku** (11. V. 2019)

Klášteř Police nad Metují

Komenského náměstí 1, 549 54 Police nad Metují

Otevírací doba: květen, pátek–neděle; červen–září, úterý–neděle 9.00–12.00, 13.00–16.30; říjen–duben vždy první sobotu v měsíci a pro objednané skupiny; možnost komentované prohlídky

Výstavy: **Památky a jejich osudy** (24. V.–7. VII. 2019), **Zajatecký tábor v Broumově 1915–1918** (13. VII.–18. VIII. 2019), **Alijance – Olga Alia Krušlišová, Jana Pavlišová Mořkovská** (24. VIII.–30. IX. 2019)

Stará škola Dřevěнка

Hvězdecká ulice 15, 549 54 Police nad Metují

Otevírací doba: květen, pátek–neděle; červen–září, úterý–neděle 9.00–12.00, 13.00–16.30; říjen–duben pouze pro objednané skupiny

Pravidelný cyklus kulturních akcí (**Velikonoce v Dřevěnce, Noc kostelů**) – více informací na webu muzea

Náchodské muzejní noviny 1 | 2019

Registrováno MK ČR pod číslem E 21910

Vydává: Muzeum Náchodska, Masarykovo náměstí 1, 547 01 Náchod,
tel. +420 491 423 248, e-mail: info@muzeumnachodska.cz, www.muzeumnachodska.cz

Editoři: Mariana Poláková, Sixtus Bolom-Kotari
Grafický design: Kateřina Kesslerová

ZDARMA

